

มาตรการทางกฎหมายและพัฒนาแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม

Legal Measures and the Development of Intellectual Property Management Platform to Promote Research and Innovation Utilization

Received: February 20, 2025

Revised: March 29, 2025

Accepted: April 4, 2025

วลัยวรรณ มธุรสปรีชากุล¹

Walaiwan Mathurotpreechakun

ศศิยานัยน์ แสนแพง^{*2}

Sasiyanai sanpang

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) นำเสนอมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม และ 2) พัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. มหาวิทยาลัยควรมีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อรองรับและมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 แม้บางมหาวิทยาลัยจะมีศักยภาพด้านบุคลากรและงานวิจัย แต่การจัดสรรผลประโยชน์และการใช้ประโยชน์ยังไม่เป็นระบบ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยครั้งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการบริหารงาน และยังขาดความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม ข้อเสนอแนะ คือ มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ สร้างเครือข่ายพันธมิตร ส่งเสริมการอบรมด้านทรัพย์สินทางปัญญา จัดตั้งกลไกการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่ชัดเจน ตลอดจนการออกมาตรการทางกฎหมาย นอกจากนี้ ควรมีการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อรายงานและติดตามผลงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น การพัฒนาเว็บไซต์การบริหารจัดการหน่วยงานทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน

*Corresponding author, e-mail: sasiyanai.san@stou.ac.th

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิภาวดี ศาสตราภคานนท์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครสวรรค์

Assistant Professor Dr. in School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: walaiwan.mat@stou.ac.th.

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์วิภาวดี ศาสตราภคานนท์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครสวรรค์

Dr. in Office of Educational Technology, Sukhothai Thammathirat Open University, e-mail: sasiyanai.san@stou.ac.th.

2. การพัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบด้วย 5 ระยะ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนพัฒนาแพลตฟอร์ม 2) การกำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม 3) การออกแบบแพลตฟอร์ม 4) การพัฒนาแพลตฟอร์ม 5) การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์มศูนย์บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (IPM) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.46$, $SD = 0.52$) และผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจของการใช้งานแพลตฟอร์มศูนย์บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (IPM) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.32$, $SD = 0.16$)

คำสำคัญ มาตรการทางกฎหมาย การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา การใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนาแพลตฟอร์ม

Abstract

The objectives of this research were to: 1) propose legal measures for managing intellectual property in the context of universities within similar groups to promote the utilization of research outcomes and innovations and 2) develop a platform for intellectual property management as a tool to facilitate and promote the utilization of research outcomes and innovations in universities within similar groups.

The research findings:

1. The universities should establish an intellectual property management system that aligns with The Thailand Research and Innovation Utilization Promotion (TRIUP) Act B.E. 2564. Although some universities possess strong research and personnel capabilities, the storage and utilization of intellectual property remain unstructured. Frequent changes in university leadership have also disrupted the continuity of management, and there is a lack of collaboration with the industrial sector. The recommendations suggest that universities should develop strategic plans, build networks of partners, promote intellectual property training, and establish clear mechanisms for managing intellectual property, including legal measures such as the establishment of intellectual property management units and benefit-sharing regulations. Furthermore, the creation of an information system to report and track research outcomes efficiently, such as developing a website for managing university intellectual property units, is recommended to facilitate the utilization of research and innovation within university groups.

2. The research on the development of a platform for managing intellectual property involves five stages: 1) defining objectives and planning platform development, 2) determining content and structuring the platform, 3) designing the platform, 4) developing the platform, and 5) launching and promoting the platform. Experts rated the quality of the Sukhothai Thammathirat Open University's Intellectual Property Management Center (IPM) platform as highly appropriate ($M = 4.46$, $SD = 0.52$), and the

survey respondents expressed a high level of satisfaction with the platform's usability (M= 4.32, SD = 0.16).

Keywords: Legal Measures, Intellectual Property Management, Research and Innovation Utilization, Platform Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม โดยมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้มหาวิทยาลัยมีพันธกิจที่สำคัญ 4 หลักประการ คือ ผลิตบัณฑิต วิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 4 ของแผน ววน. ด้านการพัฒนากำลังคน และสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกิดจากการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมจากภาครัฐไปใช้ประโยชน์ ประกอบกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 และ กฎหมายลำดับรองซึ่งถือเป็นหนึ่งในกฎหมายเพื่อการปฏิรูประบบวิจัยและนวัตกรรมของไทย ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนและผลักดันให้เกิดงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จากที่กล่าวข้างต้นส่งผลให้ผู้บริหารและหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลของมหาวิทยาลัยในฐานะผู้รับทุนมีหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติตามมาตรการกฎหมายข้างต้นและควรมีการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน มหาวิทยาลัยจึงควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรงเพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากหน่วยงานนี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการประสาน สนับสนุน ผลักดันและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ยังมีมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน ที่มีความต้องการรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในด้านมาตรการทางกฎหมายและเครื่องมือในการนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งที่มีการสร้างงานที่เป็นผลผลิตจากงานวิจัยและนวัตกรรมซึ่งได้รับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยสอดคล้องกับพันธกิจเป็นจำนวนมาก เช่น ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐ ผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ผลิตนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาให้กับสังคม (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2565) ซึ่งมหาวิทยาลัยกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ดังนี้ 1) ไม่ปรากฏมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนเพื่อการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเป็นการเฉพาะ 2) ไม่ปรากฏหน่วยงานเฉพาะเพื่อจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรม 3) แม้บางมหาวิทยาลัยมีข้อบังคับว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยแต่กลับไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 และกฎหมายลำดับรองส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้และเป็นข้อจำกัดต่อการได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากผู้ให้ทุน 4) ไม่ปรากฏเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้แก่คณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการผลผลิตจากผลงานวิจัยและนวัตกรรมของตนเอง ทำให้เป็นอุปสรรคในการวางแผนการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เมื่อศึกษาต่อมา พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันภายใต้โครงสร้างการบริหารงานทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีมหาวิทยาลัยที่มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีระบบการบริหารจัดการและมีแพลตฟอร์มที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ (ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญา, เว็บไซต์) ตัวอย่างเช่น ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่จากการศึกษาพบว่ายังมีอีกหลายมหาวิทยาลัยที่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในด้านการพัฒนามาตรการทางกฎหมายและการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม
2. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยครั้งนี้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย และวิธีการดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและพัฒนาแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม
วลัยวรรณ มธุรสปรีชากุล, ศศิณานันท์ แสนแพง (2567)

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

คณะผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันของประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศแล้วนำไปสู่การวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัย ซึ่งการรวบรวมข้อมูลมาจากหนังสือ งานวิจัย ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการตีความ

2. การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

ในส่วนนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดประชุมกลุ่มย่อย คณะผู้วิจัยใช้แบบคำถามในการจัดประชุมกลุ่มย่อยแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาค้นคว้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แนวคิดการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัย แนวคิดการให้ความสำคัญคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา แนวคิดนวัตกรรมแบบเปิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ที่ได้สังเคราะห์มาจากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการจัดประชุมกลุ่มย่อย

ประชากรในการจัดประชุมกลุ่มย่อยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน รวม 15 คน จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ กลุ่มตัวแทนของผู้ให้ทุนวิจัย เช่น หน่วยงานภาครัฐที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัย

และนวัตกรรม มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

กลุ่มที่สอง กลุ่มตัวแทนของผู้รับทุน เช่น ผู้บริหาร นักวิจัย คณาจารย์ จากกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและกลุ่มมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันที่ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มที่สาม กลุ่มตัวแทนของผู้ประสานงาน เช่น หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา หน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการตีความ โดยผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ในการวิจัยเอกสารและการประชุมกลุ่มย่อยตามที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่การพัฒนาแพลตฟอร์ม

4. การพัฒนาแพลตฟอร์ม

คณะผู้วิจัยนำผลการวิจัยเอกสารและผลจากการประชุมกลุ่มย่อย มาพัฒนานำไปสู่การออกแบบแพลตฟอร์ม ดังนี้

กำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม (Site Content and Structure) การออกแบบแพลตฟอร์ม (Platform Design) การหาประสิทธิภาพของระบบแพลตฟอร์ม และการพัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform Development) โดยประชากรที่ใช้ในการจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของมหาวิทยาลัย เป้าหมายของการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน คณะผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการพัฒนาแพลตฟอร์มประกอบด้วย 5 ระยะ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และ

วางแผนพัฒนาแพลตฟอร์ม 2) การกำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม 3) การออกแบบแพลตฟอร์ม 4) การพัฒนาแพลตฟอร์ม 5) การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนพัฒนาแพลตฟอร์ม ในระยะนี้เป็นการศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาแพลตฟอร์ม รวมถึงการจัดทำแผนการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนา มีแนวทางในการพัฒนาแพลตฟอร์มที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 กำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม ในระยะนี้วิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหา แพลตฟอร์ม ซึ่งแพลตฟอร์มเป็นศูนย์สร้างความรู้เผยแพร่ทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่บุคลากรของ มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน และจัดทำเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งในด้านการให้ข้อมูลและการให้ความรู้ ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา

ระยะที่ 3 การออกแบบแพลตฟอร์ม ในระยะนี้เป็นการออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้ โดยการออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้ เพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ใช้และเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้งานแพลตฟอร์มได้อย่างสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 4 ในระยะนี้เป็นการนำการออกแบบแพลตฟอร์ม (UI/UX) ที่ได้จากระยะที่ 3 มาพัฒนา ต่อเป็นแพลตฟอร์มเพื่อเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและ นวัตกรรม โดยมีการดำเนินการดังนี้

1) การวางผังหน้าจอแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อ เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

2) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์ม โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินจำนวน 7 ท่าน ทำแบบประเมินคุณภาพแพลตฟอร์มเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ประสิทธิภาพและความสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นในแบบประเมิน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา ด้านที่ 2 ด้านการ ออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ และด้านที่ 3 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ โดยผลจากการ ตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์ม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.46, SD = 0.52$)

3) วิเคราะห์และสรุปผล จากตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สิน ทางปัญญา แปรผล สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์ม ก่อนที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

ระยะที่ 5 การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม ในระยะนี้เป็นการการเผยแพร่และส่งเสริม แพลตฟอร์มโดยการติดต่อกลุ่มตัวอย่าง 30 ตัวอย่าง ที่เป็นผู้ร่วมในการประชุมกลุ่มย่อย เพื่ออธิบายการใช้งานแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม และทดลองใช้โดยให้ใช้งานอย่างอิสระ พร้อมกับ ทำแบบประเมินความพึงพอใจควบคู่ไปด้วยโดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในแบบประเมินแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา ด้านที่ 2 ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์ และด้านที่ 3 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ โดยผลจากการตรวจสอบ คุณภาพแพลตฟอร์ม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.32, SD = 0.16$)

จากนั้นวิเคราะห์และสรุปผล จากการทดลองใช้แพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สิน ทางปัญญา แปรผล สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในส่วนของมาตรการทางกฎหมาย มีดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัญหาในทางปฏิบัติของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน

พบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังขาดระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาหรือแม้มหาวิทยาลัยมีมาตรการทางกฎหมายในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาแต่ยังไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) ทั้งที่มหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีความรู้แต่ขาดระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพซึ่งตามแนวคิดหลักของนวัตกรรมแบบเปิดพบว่าไม่มีองค์กรไหนที่ทำทุกอย่างได้โดยลำพัง การอยู่รอดหรือการเติบโตขององค์กรต้องมีความร่วมมือแลกเปลี่ยน และยกระดับความสามารถกับองค์กรอื่น มหาวิทยาลัยควรการแบ่งปันข้อมูลและความรู้ ตลอดจนการร่วมมือกับภาคส่วนภายนอก กล่าวคือ ควรมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับภาคส่วนภายนอก อื่น ๆ เพื่อให้มีการร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรม โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในการสร้างชุมชนและแพลตฟอร์มที่สามารถส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและพัฒนานวัตกรรมร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่ 2 ผลงานที่เกิดในมหาวิทยาลัยจำนวนมากมิได้ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานจำนวนมาก เช่น สื่อการสอน ตำรา วิทยานิพนธ์ วิจัย ฯลฯ แต่จากการประชุมกลุ่มย่อยกลับพบว่า บางส่วนของงานเหล่านี้อยู่นอกระบบการบริหารจัดการ ซึ่งมาจากผู้สร้างสรรค์ไม่ทราบว่างานของตนเองหรือตนเองเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมงานนั้นได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแพลตฟอร์มที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในด้านมาตรการทางกฎหมายและเครื่องมือในการนำไปสู่การปฏิบัติ มหาวิทยาลัยควรวางกรอบนโยบายและสร้างเครื่องมือ อาทิ แพลตฟอร์ม ในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาโดยเริ่มต้นจากการนำแนวคิดการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา โดยสร้างวงจรของการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างสรรค์ผลงาน การปกป้องผลงาน การบังคับใช้ และ ประการสุดท้ายการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ประเด็นที่ 3 กลไกในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 กำหนดให้ต้องการรายงานข้อค้นพบใหม่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564) ที่ต้องรายงานทันทีเมื่อมีการค้นพบตลอดโครงการวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ไม่มีกฎหมายที่กำหนดไว้ชัดเจนว่ามีวิธีการดำเนินการอย่างไร มหาวิทยาลัยควรสร้างความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนตามกฎหมายฉบับนี้ และมหาวิทยาลัยควรมีกลไกเพื่อสร้างความชัดเจนเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และสร้างระบบสารสนเทศที่รองรับการรายงานการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัย เช่น การกำหนดให้นักวิจัยรับรองการเปิดเผยข้อค้นพบใหม่ตั้งแต่การอนุมัติข้อเสนอโครงการ หรือการกำหนดเงื่อนไขการเปิดเผยข้อค้นพบใหม่ซึ่งมาจากแหล่งทุน

ประเด็นที่ 4 การกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายในมหาวิทยาลัยในประเทศ

จากการศึกษายุทธศาสตร์และการกำหนดนโยบายในมหาวิทยาลัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา มีการกำหนดองค์ประกอบของวงจรการบริหารจัดการสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจากฐานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมประกอบกับการ

วางยุทธศาสตร์ทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง ในขณะที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน แม้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานทรัพย์สินทางปัญญาแต่ยังไม่พบว่ามีกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มหาวิทยาลัยควรกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายสอดคล้องกับระยะเวลาของการจัดการการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา 5 ระยะ ตามแนวคิดของการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ระยะแรก ก่อนมีทรัพย์สินทางปัญญา (First Stage) ระยะสอง กำลังจะมีทรัพย์สินทางปัญญา (Second Stage) ระยะสาม มีทรัพย์สินทางปัญญา (Third Stage) ระยะสี่ ก่อนและหลังทรัพย์สินทางปัญญาหมดอายุ (Final Stage) ระยะสุดท้าย กล่าวคือ เป็นระยะก่อนและหลังงานที่ได้รับความคุ้มครองหมดอายุ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป)

ประเด็นที่ 5 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในบริบทของกฎหมายไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา และมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยประเมินองค์ประกอบ 7 ประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาพบว่า

ประการแรก องค์การที่รับผิดชอบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญานั้น พบว่าทุกมหาวิทยาลัยที่กล่าวถึงมีการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งแสดงถึงความพร้อมในการจัดการและการสนับสนุนด้านทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

ประการที่สอง เจือจางของผลงานที่มหาวิทยาลัยจะเป็นเจ้าของสิทธิจากการคิดค้นของบุคลากร พบว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ยังไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในเรื่องนี้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการบริหารจัดการสิทธิในผลงานวิจัยหรือทรัพย์สินทางปัญญา

ประการที่สาม หน้าที่และสิทธิระหว่างบุคลากรและมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยพะเยา ยังไม่ได้กำหนดเงื่อนไขอย่างชัดเจน ขณะที่มหาวิทยาลัยที่เหลือมีการจัดทำกฎเกณฑ์ที่กำหนดความชัดเจนระหว่างบุคลากรและมหาวิทยาลัย

ประการที่สี่ ขั้นตอนการดำเนินการของทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท พบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจน ยกเว้นมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้มีการจัดทำขั้นตอนการดำเนินการในเรื่องนี้

ประการที่ห้า หลักเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พบว่า มีเพียงมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดสรรผลประโยชน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและมหาวิทยาลัยพะเยาควรพัฒนาข้อกำหนดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อความชัดเจนและลดปัญหาข้อพิพาทในอนาคต ในด้านกำหนดหน้าที่และสิทธิของบุคลากร ทั้งสองมหาวิทยาลัยควรจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่และสิทธิของบุคลากร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภาระงานและการประเมินผล นอกจากนี้ควรมีการจัดทำขั้นตอนการดำเนินการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน สร้างกลไกการจัดสรรผลประโยชน์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน นักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพทุกมหาวิทยาลัยควรมีกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์ที่ชัดเจน

2. ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในส่วนของการพัฒนาแพลตฟอร์ม มีดังนี้

ผลการพัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนพัฒนาแพลตฟอร์ม

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของแพลตฟอร์ม

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว
- 2) เพื่อสร้างแหล่งความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

2. การวางแผนการพัฒนาแพลตฟอร์ม

ขั้นตอนหลัก 1 การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนพัฒนา

- วิเคราะห์ความต้องการและเป้าหมายของผู้ใช้
- กำหนดวัตถุประสงค์ของแพลตฟอร์ม

ขั้นตอนหลัก 2 การกำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม

- วิเคราะห์และจัดทำโครงสร้างเนื้อหา
- จัดทำเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้

ขั้นตอนหลัก 3 การออกแบบแพลตฟอร์ม

- ออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้ (UI/UX Design)

ขั้นตอนหลัก 4 การพัฒนาแพลตฟอร์ม

- พัฒนา Front-end และ Back-end
- การทดสอบระบบและการตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นตอนหลัก 5 การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม

- การเผยแพร่แพลตฟอร์มและใช้งานแพลตฟอร์มอย่างเป็นทางการ

ระยะที่ 2 การกำหนดเนื้อหาและจัดโครงสร้างแพลตฟอร์ม

1. การวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาแพลตฟอร์ม ประกอบด้วย

- 1) การยื่นจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์
- 2) การยื่นจดสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 3) การยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์
- 4) การยื่นขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ เซลล์เพาะเลี้ยง
- 5) เอกสารดาวนโหลด
- 6) การสืบค้นฐานข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา

2. จัดทำเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้

- 1) วิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
- 2) บทความทรัพย์สินทางปัญญา
- 3) ไฟล์เอกสารทรัพย์สินทางปัญญา

ภาพที่ 2 ตัวอย่างวิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3 ตัวอย่างวิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขอรับความคุ้มครองทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาและข้อพึงระวังในทางปฏิบัติ

ระยะที่ 3 การออกแบบแพลตฟอร์ม

ในระยะนี้เป็นการออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้ (UI/UX Design) โดยการออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้ เพื่อสร้างแพลตฟอร์มที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้และเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้งานแพลตฟอร์มได้อย่างสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพ การออกแบบโครงสร้างและการวางผังหน้าจอ โครงสร้างการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ บนหน้าจอ เช่น เมนูการนำทาง ปุ่มคำสั่ง พื้นที่แสดงผลข้อมูล จะช่วยให้ทีมพัฒนาเห็นภาพรวมของการจัดวาง UI และช่วยในการปรับปรุง

ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการออกแบบจริง ประกอบด้วย 1) Landing Page 2) Logo Menu 3) คำอธิบายเสริม 4) ภาพประกอบหรือวิดีโอ 5) ลิงค์ให้บริการต่าง ๆ 6) สถิติการให้บริการต่าง ๆ 7) ผลงานให้บริการต่าง ๆ

ตารางที่ 1 โครงร่างและการออกแบบหน้าตาและประสบการณ์ผู้ใช้แพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

โครงร่างและการวางผังหน้าจอแพลตฟอร์ม	คำอธิบาย
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Landing Page ข้อความที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ 2. Logo โลโก้ที่สื่อถึงการทำงานและการให้บริการเกี่ยวกับ IPM 3. Menu หน้าแรก, เกี่ยวกับ IPM, บริการ, ผลงาน, ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม, ข่าวสาร, การติดตามสถานะ 4. คำอธิบายเสริม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เข้าชมจะได้รับ 5. ภาพประกอบหรือวิดีโอ เพิ่มความน่าสนใจ และช่วยอธิบายผลิตภัณฑ์หรือบริการของ IPM 6. ลิงค์ให้บริการต่าง ๆ ไอคอนลิงก์ที่เชื่อมโยงไปยังบริการต่าง ๆ 7. สถิติการให้บริการต่าง ๆ แสดงสถิติการเข้าใช้งานและบริการของ IPM 8. ผลงานให้บริการต่าง ๆ แสดงตัวอย่างผลงานและบริการของ IPM

ระยะที่ 4 การพัฒนาแพลตฟอร์ม

1. การวางผังหน้าจอแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม
2. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแพลตฟอร์ม โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินจำนวน 7 ท่าน ทำแบบประเมินคุณภาพแพลตฟอร์มเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือประสิทธิภาพและความสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงคุณภาพของแพลตฟอร์ม พบว่า

ภาพรวมผลการประเมินคุณภาพแพลตฟอร์ม ศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหา (IPM) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.46$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ปริมาณเนื้อหาไม่เพียงพอกับความต้องการ มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการ ค้นหาและทำความเข้าใจ และด้านประโยชน์และการนำไปใช้ เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = 0.49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านเนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจ ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ การจัดรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร มีความสวยงามและอ่านได้ง่าย มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่าง ๆ และความถูกต้องในการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.54$) และด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ สีสีนในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน ความถูกต้องในการเชื่อมโยงภายในเว็บไซต์ และสามารถเป็นแหล่งความรู้ได้ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($M = 4.43$, $SD = 0.54$)

ระยะที่ 5 การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม

เป็นการเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์มโดยการติดต่อกลุ่มตัวอย่าง 30 ตัวอย่าง เพื่ออธิบายการใช้งานแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม และทดลองใช้โดยให้ใช้งานอย่างอิสระ พร้อมกับทำแบบประเมินความพึงพอใจ พบว่า ภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจของการใช้งานศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหา (IPM) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($M = 4.32$, $SD = 0.16$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจด้านเนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่องอ่านแล้วเข้าใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.57$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่าง ๆ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$, $SD = 0.57$) และ ด้านเนื้อหา มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการ ค้นหาและทำความเข้าใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$, $SD = 0.25$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็น เรื่องมาตรการทางกฎหมายและพัฒนาแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหาเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหาในบริบทของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม และพัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน จากผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรสัญญาณปัญหาในบริบทของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกันเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

การศึกษาพบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่ามหาวิทยาลัยหลายแห่งยังขาดแนวทาง

ที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินการ เมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ พบว่า มหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น Massachusetts Institute of Technology (MIT) มีการกำหนดนโยบายด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ชัดเจน และมีการจัดตั้งสำนักงานถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่นยังมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง หนึ่งในอุปสรรคสำคัญของการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัยคือ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารบ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของนโยบาย นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรมยังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้ผลงานวิจัยไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ Siegel et al (2003) ระบุว่าความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือที่เป็นระบบ เพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาแพลตฟอร์มในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มเดียวกัน

จากผลการศึกษาการพัฒนาแพลตฟอร์มบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พบว่า แพลตฟอร์มที่ได้รับการพัฒนามี 5 ระยะ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนพัฒนาแพลตฟอร์ม การกำหนดเนื้อหาและโครงสร้างแพลตฟอร์ม การออกแบบแพลตฟอร์ม การพัฒนาแพลตฟอร์ม การเผยแพร่และส่งเสริมแพลตฟอร์ม ได้รับการประเมินในระดับที่เหมาะสมมาก โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงข้อมูล การจัดหมวดหมู่ และความสะดวกในการใช้งาน อย่างไรก็ตาม การศึกษายังพบข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ การรองรับการใช้งานบนอุปกรณ์ที่หลากหลาย และการพัฒนาเครื่องมือเสริมสำหรับติดตามสถานะของทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาต่อไป ดังนั้นการศึกษานี้เสนอแนวทางการปรับปรุง มาตรการทางกฎหมายและการพัฒนาแพลตฟอร์มการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญามีความชัดเจนและสามารถใช้งานได้จริง ผลการศึกษาของ สีนีออร์ นิโรจน์ (2565) เรื่องความรับผิดชอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ศึกษากรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ด้วยผลของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารเชื่อมต่อกันระหว่างบุคคลไม่มีขีดจำกัดในเรื่องพรมแดน อีกทั้งยังเป็นไปได้ด้วยความสะดวก รวดเร็วและง่ายยิ่งขึ้น อันส่งผลให้กิจกรรมและพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยเฉพาะการซื้อขายสินค้าและบริการ ทำให้เกิดธุรกิจประเภทแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce platform) ขึ้นเป็นสื่อกลางในสื่อสารและนำเสนอสินค้าและบริการระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายอีกช่องทางหนึ่ง ยังมีผลการศึกษายืนยันว่าการมี มาตรการทางกฎหมายที่เป็นระบบ และแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผลงานวิจัยสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ นอกจากนี้การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจแบ่งปันสำหรับผู้ประกอบการสารสนเทศ โชคธำรง จงจจอหอ (2564) พบว่า การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ในวงการท่องเที่ยว เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงกับผู้ให้บริการได้ทันทีผ่านแอปพลิเคชันของโทรศัพท์เคลื่อนที่ และมีผลการประเมิน

แพลตฟอร์มดิจิทัล พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจแบ่งปันในธุรกิจบริการตรวจสอบบรรณานุกรมและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.73 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจแบ่งปันในธุรกิจบริการตรวจสอบบรรณานุกรมและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเข้าใช้แพลตฟอร์มบางครั้งอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคด้านความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ตอาจส่งผลให้การดาวน์โหลดข้อมูล หรืออัปโหลดข้อมูลมีความล่าช้าตามไปด้วย ดังนั้น จึงควรพิจารณาถึงพื้นที่ลักษณะภูมิประเทศและบริบทของการกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตร่วมด้วย
2. การพัฒนาแพลตฟอร์มให้มีสมรรถนะที่ดี การปรับปรุงแก้ไขระบบฐานข้อมูลต้องเป็นปัจจุบัน ดังนั้น ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานได้ในทางปฏิบัติ
3. การพัฒนาแพลตฟอร์มให้สามารถรองรับความหลากหลายบนเครื่องมือสื่อสารทั้งระบบแอนดรอยด์ (Android) และไอโอเอส (iOS) รวมถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในยุคปัจจุบัน ควรกำหนดรูปแบบการดำเนินการให้ชัดเจนทั้งการพัฒนาฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ซึ่งมีส่วนร่วมให้การใช้งานประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.) *การบริหารจัดการสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี*. 23. http://www.lerson.sc.chula.ac.th/bc/pdf/tech_management/ipr_management_lect.pdf
- โชคธำรง จงจอหอ. (2564). *การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจแบ่งปันสำหรับผู้ประกอบการสารสนเทศ : กรณีศึกษาธุรกิจรับตรวจสอบรายการบรรณานุกรมและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ. สาขาวิชาเทคโนโลยีผู้ประกอบการและการจัดการนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2564). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564*. เล่ม 138, ตอนที่ 73 ก, 8 พฤศจิกายน 2564.
- สินีอร นิโรจน์. (2565). *ความรับผิดชอบแห่งของแพลตฟอร์มพานิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ศึกษากรณีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา. สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2565). *คู่มือการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)*
- ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญา. ค้นวันที่ 16 มกราคม 2567 จาก <https://ip.kku.ac.th/>
- Siegel et al. (2003). *Commercial Knowledge Transfers from Universities to Firms: Improving the Effectiveness of University-Industry Collaboration.* [https://www.researchgate.net/publication/223890501_Commercial_Knowledge_Transfers_from_Universities_to_Firms_Improving_the_Effectiveness_of_University-Industry_Collaboration.](https://www.researchgate.net/publication/223890501_Commercial_Knowledge_Transfers_from_Universities_to_Firms_Improving_the_Effectiveness_of_University-Industry_Collaboration)